

hvorfor man vil paadutte det konservative Parti som saadant, at vi vil gaa med til en Boligskat.

Derimod den anden store Opgave, dette Udvalg havde sat sig; at sætte Byggeri i Gang, det er en Opgave, som til enhver Tid har interesseret det konservative Folkeparti, og en Opgave, som vi vil være med til paa den videst mulige Maade at understøtte. Jeg skal i denne Sammenhæng ikke dvæle meget ved de Forholdsregler, som fra konservativ Side tidligere er foreslaaet bragt i Anvendelse for at skaffe Boliger i de store Byer. Det er en gammel Erfaring, at Bølnød og gode Industri-konjunkturer hører uøseligt sammen. Derfor har vi ogsaa paa den Tid, da der var Højkonjunktur her i Landet og Industrien var saadan stillet, at den virkelig kunde ofre noget til andet end Tantiømer og den Slags, gjort Krav paa, at den skulde opføre en Række Boliger til sine Arbejdere, saaledes at der var sikret den Overbefolkning, som strømmede til Byerne paa Grund af Industriens Opblomstring, tilstrækkelige Boliger. Desværre, de gyldne Dage er ogsaa paa dette Felt forsvundet; men jeg har ikke kunnet lade være at gøre opmærksom paa, at vi fra vor Side krævede dette Boligbyggeri gennemført den Gang, da Tiden endnu var dertil og der endnu var Penge i Kassen til at faa det gennemført.

Der næst har det ogsaa vist sig gennem Tiderne, at de Angreb, det konservative Folkeparti har rettet mod hele denne Bolig- og Tilskudslovgivning, er blevet bekræftet i allerhøjeste Grad. Det har vist sig, at ingen byggede saa dyrt som Staten. Mange Huslejenavn har, naar de skulde til at fastsætte Huslejerne baade i nye og gamle Bygninger og saa, hvor meget det virkelig kostede at have Tag over Hovedet, maattet skamme sig, naar de saa, hvad Staten havde betalt for at faa sine forskellige Bygninger opført. Det næstværste er, naar det er en Kommune, der bygger. Vi ved, at det kommunale Byggeri har været uendelig dyrt, og ikke alene selve Byggeriet, men ogsaa al den Administration, der hører til det. Vi ved ogsaa, hvor uheldigt det Forhold er, at Beboeren af en kommunal Ejendom tillige er kommunal Vælger. Dette Forhold skal have voldt Kvaler for ikke saa faa Medlemmer af Københavns Borgerrepræ-

sentation, ja, der skal endog være dannet en Lejerforening af kommunale Lejere, som for Tiden er ved at gøre Strejke med Hensyn til Huslejens Betaling. Den Kamp, som vi har ført mod kommunalt Byggeri, mener jeg nu er ført til Ende, idet jeg — ogsaa den ærede socialdemokratiske Taler var inde derpaa — har fremhævet, at man nu ikke fra nogen Side er inde paa at ville fortsætte med det kommunale Byggeri.

En anden Ting er hele den Tilskudslovgivning, som har haft Boligbyggeriet til Genstand. Ogsaa paa dette Omraade har vi fra vor Side gjort Indvending mod hele den Form, man valgte: at det var saadan, at jo større Omkostningerne var, des større var ogsaa Tilskuddet. Det gjorde ikke noget, at Arkitekten og Arbejderne tjente i Forhold til, hvad det kostede at bygge, den eneste, der ikke maatte tjene, var den Byggherre, som løb Risikoen ved at lade bygge. Der blev truffet Kauteler baade paa den ene og den anden Façon for at sikre, at den, der vovede sig ud i Byggeri, absolut intet skulde tjene. Det har vist sig at være den mest uøkonomiske Form for Tilskud, idet det bevirkede, at den, som skulde bygge, kun havde Interesse i at faa det hele gjort saa dyrt som muligt, thi han var selv den eneste, der var udelukket fra at tjene en kongelig dansk Øre.

Derfor mener vi, at naar vi skal gaa til Tilskud — og det maa for en væsentlig Del være Tilskud af Statskassen —, maa vi ind paa en helt anden Fremgangsmaade, saa at det enten bliver en Assurance for den byggende, som under disse Forhold, saaledes som Indenrigsministeren selv skriver, efter faa Aars Forløb vil være udsat for et virkeligt Tab, eller en direkte Præmie, saaledes at denne Præmie kun ydes ham, fordi han bygger i Aar, medens han ellers selv tager den Chance eller løber den Risiko, der ligger i at bygge.

Det Spørgsmaal, der stadig rejser sig ved Forhandlingerne angaaende Boligloven, er: Vil en Ophævelse af Boligloven fremme Byggeriet i tilstrækkelig Grad? Jeg tror ikke, at en Ophævelse af Boligloven vil være tilstrækkelig til at faa Byggeriet i Gang. Derimod mener jeg, at den Ændring i Boliglovgivningen, som vi nu haaber at kunne gennemføre enten i denne eller i næste Maaned, bør være af en saadan Art, at